

โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ปี ๒๕๖๖

๑. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งพบว่าในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ปริมาณขยะในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๑.๖% โดยในปี ๒๕๖๔ มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ๒๔.๙๘ ล้านตันใน มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ถึง ๘.๖๑ ล้านตัน ของขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด ซึ่งลดลงจากปี ๒๕๖๓ เป็นอย่างมาก แต่ยังมีขยะอีกจำนวนมากที่ยังสามารถ ใช้ประโยชน์ได้ แต่ไม่ได้ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ขยะพลาสติกเป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งของปัญหาขยะในปัจจุบัน โดยคาดการณ์ว่าในแต่ละปีไทยมีขยะพลาสติกกว่า ๒ ล้านตัน แต่ขยะพลาสติกถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์เพียง ๕ แสนตัน หรือราว ๒๕% เท่านั้น ซึ่งน้อยกว่าอีกหลายประเทศ นอกจากนี้ปี ๒๕๖๔ พบว่ามีการใช้บริการสั่งซื้อสินค้าและอาหารผ่านระบบออนไลน์เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ปริมาณพลาสติกใช้ครั้งเดียว (Single use plastic) เพิ่มขึ้น เช่น กล่องโฟม กล่องพลาสติกใส่อาหาร ถังพลาสติกหิ้ว ถังร้อน-เย็น ถังเครื่องปรุงร่ง ซ้อน ส้อม มีดพลาสติก แก้วพลาสติก จากห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ

เพื่อขับเคลื่อนการจัดการขยะที่ต้นทาง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงจัดทำโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ขึ้น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยนาแนวคิด “Zero Waste” หรือ “การจัดการขยะเหลือศูนย์” ตามหลัก ๓Rs คือ Reduce หรือ การลดปริมาณขยะ Reuse หรือ การใช้ซ้ำ และ Recycle หรือ การนำกลับมาใช้ใหม่ ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการขยะจากต้นทางแหล่งกำเนิดขยะ การจัดการกลางทางโดยผ่านระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดการปลายทางคือการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร (Zero Waste)

๒. เพื่อประกาศยกย่องเชิดชู ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำประโยชน์ต่อสังคมในด้านการจัดการขยะ การลด การคัดแยก และนำกลับมาใช้ใหม่ และสนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร (Zero Waste)

๓. เป้าหมาย

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรของชุมชนทั่วประเทศ โดยเริ่มจากการจัดการขยะจากต้นทางแหล่งกำเนิดขยะ การลดปริมาณขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ การจัดการกลางทางโดยผ่านระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดการปลายทางคือการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

๔. พื้นที่ดำเนินการ

ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

๑. เทศบาล รวม ๒,๔๔๑ แห่ง

เทศบาลนคร จำนวน ๓๐ แห่ง

เทศบาลเมือง จำนวน ๑๗๘ แห่ง

เทศบาลตำบล จำนวน ๒,๒๓๓ แห่ง

๒. องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๕,๓๓๔ แห่ง

๓. การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จำนวน ๒ แห่ง

(กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา)

๕. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือก

๕.๑ เป็นการคัดเลือกชุมชนที่อยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

๕.๒. แบ่งกลุ่มชุมชนที่เข้าร่วมประกวดคัดเลือกออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่ม S ชุมชนขนาดเล็ก มีปริมาณประชากรไม่เกิน ๕๐๐ คน

กลุ่ม M ชุมชนขนาดกลาง มีปริมาณประชากรตั้งแต่ ๕๐๑ คน แต่ไม่เกิน ๑,๐๐๐ คน

กลุ่ม L ชุมชนขนาดใหญ่ มีปริมาณประชากร ๑,๐๐๑ คนขึ้นไป

สำหรับการนับจำนวนประชากรของชุมชนในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลให้นับยอดรวมจำนวนประชากร โดยใช้เอกสารข้อมูลทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอ หรือหน่วยงานแสดงเป็นหลักฐาน

*****หมายเหตุ*** ชุมชนที่ชนะเลิศระดับประเทศแล้ว ไม่สามารถส่งเข้าร่วมการประกวดได้**

๖. เกณฑ์การพิจารณาตัดสินโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ๒๕๖๖

ส่วนที่ ๑ นโยบายและแผนงานการจัดการขยะที่ต้นทาง ๒๐ คะแนน

ส่วนที่ ๒ การมีส่วนร่วมและจิตอาสาจัดการขยะในชุมชน ๔๐ คะแนน

ส่วนที่ ๓ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยใช้หลัก ๓R ๔๐ คะแนน

ส่วนที่ ๔ ผลสำเร็จการดำเนินงานชุมชนปลอดขยะและความยั่งยืน ๓๐ คะแนน

ส่วนที่ ๕ การจัดการขยะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ ๑๐ คะแนน

รวม ๑๔๐ คะแนน

๗. ขอบเขตการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ ๑ จัดทำแผนงานโครงการฯ

จัดทำแผนงานโครงการฯ ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงการดำเนินโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)

ขั้นตอนที่ ๒ การประชาสัมพันธ์โครงการ

ประชาสัมพันธ์ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จังหวัดทุกจังหวัด และช่องทางสื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ www.deqp.go.th และ Facebook : โครงการชุมชนปลอดขยะ Zero Waste - DEQP

ขั้นตอนที่ ๓ การสมัครเข้าร่วมโครงการฯ

ชุมชนสามารถสมัครเข้าร่วมโครงการฯ โดย Download รายละเอียดได้ทางเว็บไซต์ www.deqp.go.th และ Facebook : โครงการชุมชนปลอดขยะ Zero Waste – DEQP และส่งเล่มรายงาน มาที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เลขที่ ๔๙ ถนนพระราม ๖ ซอย ๓๐ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ ติดต่อขอรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มสื่อสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โทรศัพท์ ๐-๒๒๙๘-๕๖๐๘ หรือ ๐-๒๒๗๘-๘๔๐๐-๑๙ ต่อ ๑๒๙๓,๑๒๙๘ หมดเขตการรับเล่มรายงาน วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๕ หากเลยวันที่ระบุ หมดเขตทางโครงการชุมชนปลอดขยะขอสงวนสิทธิ์ไม่ประเมินชุมชนที่ส่งเอกสารเกินระยะเวลา

ขั้นตอนที่ ๔ การจัดส่งรายงานผลการดำเนินงานชุมชนปลอดขยะ

ชุมชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ให้ดำเนินการจัดทำเล่มรายงานพร้อมทั้งแบบฟอร์ม การจัดการรายงาน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน (จำนวนประชากร ครั้วเรือน อาชีพ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นต่อวัน) และสรุปผลการดำเนินงานชุมชนปลอดขยะ รายละเอียดไม่เกิน ๔ หน้ากระดาษ A๔

ส่วนที่ ๒ เอกสารแนบตามเกณฑ์การประเมิน

- ๑) นโยบายและแผนงานการจัดการขยะที่ต้นทาง
- ๒) การมีส่วนร่วมและจิตอาสาจัดการขยะในชุมชน
- ๓) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยใช้หลัก ๓R
- ๔) ผลสำเร็จการดำเนินงานชุมชนปลอดขยะและความยั่งยืน
- ๕) การจัดการขยะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์

หมายเหตุ

- ๑) มีรูปภาพประกอบแต่ละกิจกรรมพร้อมข้อมูลต่างๆที่เป็นประโยชน์ในการให้คะแนนกับคณะกรรมการตัดสินระดับประเทศฯ
- ๒) มีเบอร์โทรผู้ประสานงาน ผู้รับผิดชอบหลักของท้องถิ่นและชุมชนที่เข้าร่วมโครงการฯ
- ๓) การส่งเล่มรายงาน ส่งมาที่ กลุ่มสื่อสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เลขที่ ๔๙ ถนนพระราม ๖ ซอย ๓๐ แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ ก่อนวันที่ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๕ (นับจากตราประทับวันส่งพัสดุ) หากเลยวันที่ระบุหมดเขตทางโครงการชุมชนปลอดขยะขอสงวนสิทธิ์ไม่ประเมินชุมชนที่ส่งเอกสารเกินระยะเวลา

ขั้นตอนที่ ๕ การคัดเลือกชุมชนปลอดขยะ

คัดเลือกชุมชนปลอดขยะเข้ารอบที่ ๑ (รอบเอกสารรายงาน)

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดตั้งคณะกรรมการคัดเลือกชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ผ่านเข้ารอบที่ ๑ เพื่อคัดเลือกชุมชนที่ผ่านเข้ารอบที่ ๑ จากเอกสารรายงาน โดยคัดเลือกชุมชนกลุ่ม S กลุ่ม M และกลุ่ม L รวมทั้งสิ้น ๑๐๐ ชุมชน ผ่านเข้ารอบที่ ๑

คัดเลือกชุมชนปลอดขยะเข้ารอบระดับประเทศ (รอบคัดเลือกเข้ารอบระดับประเทศ)

- ชุมชนปลอดขยะที่ผ่านเข้ารอบที่ ๑ คณะกรรมการพิจารณาชุมชนปลอดขยะผ่านเข้ารอบระดับประเทศ กลุ่ม S จำนวน ๕ ชุมชน กลุ่ม M จำนวน ๕ ชุมชน และกลุ่ม L จำนวน ๕ ชุมชน

คณะกรรมการตัดสินระดับประเทศ

- คณะกรรมการตัดสินลงพื้นที่เพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของชุมชนปลอดภัย และคัดเลือกชุมชนรับถ้วยรางวัล

ขั้นตอนที่ ๖ รางวัล

รางวัลรอบที่ ๑ ชุมชนปลอดภัยที่ผ่านการคัดเลือกเข้ารอบที่ ๑ จะได้รับรางวัลดังนี้

เงินรางวัล ชุมชนละ ๑๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานชุมชนปลอดภัย รับโล่เชิดชูเกียรติ

รอบระดับประเทศ ชุมชนปลอดภัยที่ผ่านเข้ารอบระดับประเทศได้รับรางวัล ดังนี้

กลุ่ม S ชุมชนขนาดเล็ก

รางวัลชนะเลิศ เงินรางวัล ๕๐,๐๐๐ บาท พร้อมรับถ้วยรางวัล

รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๑ เงินรางวัล ๔๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๒ เงินรางวัล ๓๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

รางวัลชมเชย เงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

รางวัลชมเชย เงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

กลุ่ม M ชุมชนขนาดกลาง

รางวัลชนะเลิศ เงินรางวัล ๕๐,๐๐๐ บาท พร้อมรับถ้วยรางวัล

รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๑ เงินรางวัล ๔๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๒ เงินรางวัล ๓๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

รางวัลชมเชย เงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

รางวัลชมเชย เงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

กลุ่ม L ชุมชนขนาดใหญ่

รางวัลชนะเลิศ เงินรางวัล ๕๐,๐๐๐ บาท พร้อมรับถ้วยรางวัล

รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๑ เงินรางวัล ๔๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๒ เงินรางวัล ๓๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

รางวัลชมเชย เงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

รางวัลชมเชย เงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่รางวัล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้การสนับสนุนได้รับโล่รางวัล จำนวน ๑๕ โล่

ขั้นตอนที่ ๗ การมอบรางวัล

รอบที่ ๑ ชุมชนที่ผ่านการคัดเลือกผ่านเข้ารอบที่ ๑ มอบในวันที่ ๕ มิถุนายน (เนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลกหรือวันอื่นที่เหมาะสม) พร้อมการจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงาน และนำเสนอผลงานชุมชนปลอดภัย

รอบระดับประเทศ ชุมชนที่ผ่านการคัดเลือกระดับประเทศ จำนวน ๑๕ ชุมชน มอบรางวัลในวันที่ ๔ ธันวาคม (เนื่องในวันสิ่งแวดล้อมไทยหรือวันอื่นที่เหมาะสม)

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. สร้างความตื่นตัวให้กับชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนแบบครบวงจร

๒. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งปลูกจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งลดปริมาณขยะ และส่งเสริมการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ โดยสามารถคำนวณการลดปริมาณคาร์บอน ลดโลกร้อน

๓. ประชาชนในชุมชนที่เข้าร่วมโครงการเข้าใจถึงนโยบายและแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของรัฐและมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการดังกล่าว อย่างทั่วถึง

๔. ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการฝังกลบขยะของเทศบาลได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๕. ส่งเสริมให้มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๕๐